

8. Закон України «Про пожежну безпеку». - Відом. Верхов. Ради України. — 1994. - №5. — ст. 21.
9. Закон України «Про відповідальність підприємств, установ, організацій за правопорушення у сфері містобудування». - Відом. Верхов. Ради України. — 1996. - №46. — ст. 411.
10. Закон України «Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень» . - Офіц. вісн. України. — 2009. - №53. — ст. 1823.
11. Адміністративне право: підручник /Ю.П. Битяк (кер. авт. кол.), В.М., Гарашук, В.В. Богущий та ін.; за заг. ред. Ю.П. Битяка, В.М. Гарашука, В.В. Зуй. — Х.: Право, 2010. — 624 с.
12. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство із змінами і доповненнями на 04.07.2013 року: (Відповідає офіц. текстові) — К.: Алерта, 2012. — 182 с.
13. Коваль Л.В. Відповідальність за адміністративні правопорушення / Л.В. Коваль.—К.: Вища школа, 1975.— 98с.
14. Рубінштейн С.Л. «Основы заглавной психологии». - М.:1967 р. — 260с.
15. Чуфаровський Ю.В. «Юридична психологія». - М.:1995 р. — 256с.

УДК 342.92 : 342.7

Комарницька І. І., аспірант кафедри адміністративного права Інституту права ім. князя В. Великого МАУП; викладач кафедри права Львівського інституту МАУП

Система правового забезпечення профілактики адміністративних правопорушень у сфері власності

У статті розглянуто стан сучасного правового забезпечення профілактики адміністративних правопорушень у сфері власності в Україні. При цьому здійснено аналіз системи нормативно-правових актів, що визначають порядок застосування адміністративно-правових заходів щодо виявлення причин та умов вчинення адміністративних правопорушень, які посягають на право особи володіти, користуватися і розпоряджатися майном, мінімізації або нейтралізації впливу діянь, що породжують такого роду правопорушення.

Ключові слова: право власності, адміністративні правопорушення, профілактика адміністративних правопорушень у сфері власності, заходи профілактики, правове забезпечення.

В статье рассмотрено состояние современного правового обеспечения профилактики административных правонарушений в сфере собственности в Украине. При этом осуществлен анализ системы нормативно-правовых актов, определяющих порядок применения административно-правовых мер, проводимых с целью выявления причин и условий совершения административных правонарушений, посягающих на право лица владеть, пользоваться и распоряжаться имуществом, для минимизации или нейтрализации влияния действий, порождающих такого рода правонарушения.

Ключевые слова: право собственности, административные правонарушения, профилактика административных правонарушений в сфере собственности, меры профилактики, правовое обеспечение.

The article is devoted to research the state of current legal provision preventing administrative violations in the property field in Ukraine. The article separately examines the characteristics of acts of administrative and legal measures undertaken in order to identify the causes and conditions of administrative violations that infringe on the individual's right to own, use and dispose of property, to minimize or neutralize the impact of acts that give rise to such offense.

Keywords: ownership, administrative offenses prevention of administrative violations in the property field, prevention, legal support.

Постановка проблеми. Профілактика адміністративних правопорушень у сфері власності є методологічно складним суспільним явищем, яке охоплює багаторівневу систему заходів, що проводяться державними, недержавними органами та установами, громадськими формуваннями та окремими громадянами з метою виявлення причин та умов вчинення адміністративних правопорушень, які посягають на право особи володіти, користуватися і розпоряджатися майном, для мінімізації або нейтралізації впливу діянь, що породжують такого роду правопорушення, пошуку шляхів, засобів ефективного впливу на потенційного правопорушника. Реалізація заходів профілактики адміністративних правопорушень у сфері власності потребує їх належного правового забезпечення. Наукове дослідження системи правового забезпечення профілактики адміністративних правопорушень у сфері власності є необхідною передумовою належної оцінки його сучасного стану та формування пропозицій щодо удосконалення правового регулювання даної сфери суспільних відносин.

Аналіз останніх досліджень. Концептуальні основи проблем профілактики адміністративних правопорушень були предметом дослідження Г.А. Аванесова, О.П. Беци, К.Л. Бугайчука, І.П. Голосніченка, Г.М. Мінковського, Л.Л. Попова, О.І. Остапенка та інших. Окремий внесок у розробку даної проблеми в праві здійснили В.Б. Авер'янов, О.М. Бандурка, Д.М. Бахрах, Ю.П. Битяк, Е.В. Додін, В.К. Коллаков, А.Т. Комзюк, Д.М. Лук'янець, І.О. Личенко. Проте, жодна з даних праць не стосується комплексного дослідження проблеми профілактики адміністративних правопорушень у сфері власності.

Метою статті є теоретичне дослідження системи правового забезпечення профілактики адміністративних правопорушень у сфері власності, з'ясування її сучасного стану та шляхів удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Профілактика адміністративних правопорушень є «інтегрованою, багаторівневою взаємодією та взаємозалежністю елементів системи, яка створена для здійснення функцій боротьби із протиправними вчинками» [11].

Пояснення терміну «правове забезпечення» відзначається відсутністю єдиного визначення, виробленого на доктринальному рівні.

Термін «забезпечувати» в науковій літературі тлумачиться як «створювати надійні умови для здійснення чого-небудь; гарантувати щось» [1, с. 18].

Натомість поняття «правове забезпечення» визначають як передбачені законом або договором спеціальні заходи [2, с. 444]; сукупність статичного та динамічного компоненту даної категорії, що об'єднує гарантії реалізації і охорони прав громадян та діяльність органів державної влади із створення умов необхідних для реалізації громадянами своїх прав [3, с. 12], регламентовану адміністративно – правовими нормами діяльність суб'єктів державно-владних повноважень, та встановлену адміністративно-правовими нормами систему гарантії належного функціонування даних суб'єктів [4, с. 39].

З огляду на таке різноманіття підходів щодо визначення суті поняття «правове забезпечення», можна стверджувати, що «правове забезпечення профілактичної діяльності» за своїм змістом є методологічно складним суспільним явищем, що об'єднує різні прояви та рівні, на яких реалізується правовий вплив.

Повнота регулювання в системі адміністративно-правового забезпечення досягається через тісний зв'язок специфічної нормативної частини правового впливу та системи гарантії функціонування суб'єктів правозастосування.

Таким чином, правове забезпечення профілактичної діяльності проявляється через систему правових норм та законодавчих актів, зміст яких стосується профілактики адміністративних правопорушень, та формування системи адміністративно-правових

гарантій належного функціонування системи суб'єктів профілактичної діяльності.

Адміністративно-правове забезпечення профілактичної діяльності передбачає регулювання за допомогою норм адміністративного права цілого комплексу запобіжних заходів, впровадження яких нейтралізує протиправний вплив адміністративних правопорушень і забезпечує можливість поліпшення якості суспільних відносин [5, с. 19].

Правове забезпечення профілактики адміністративних правопорушень, які посягають на право власності, передбачає регулювання за допомогою норм адміністративного права суспільних відносин між органами державної влади та місцевого самоврядування, їх посадовими особами, громадськими організаціями та окремими громадянами щодо виявлення причин та умов вчинення адміністративних правопорушень, які посягають на право власності, усунення факторів, які детермінують протиправну діяльність особи щодо порушення правових можливостей володіти, користуватися та розпоряджатися майном, попереджувального впливу на осіб, схильних до протиправної поведінки, запобігання правопорушенням у цій сфері.

Усю систему нормативно-правових актів, норми яких служать правовою основою профілактики адміністративних правопорушень у сфері власності доцільно поділити на два блоки. Зміст правових норм першого блоку таких актів є загальним, служить правовим забезпеченням профілактики різних проявів протиправної діяльності та адміністративних правопорушень у сфері власності зокрема.

До даних нормативно-правових актів доцільно віднести указ Президента України від 18.02.2002 № 143 «Про заходи щодо дальшого зміцнення правопорядку, охорони прав і свобод громадян», указ Президента України від 27.10. 870 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 вересня 2009 року «Про стан злочинності у державі та координацію діяльності органів державної влади у протидії злочинним проявам та корупції», розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 № 1209-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 року».

Особливе значення серед вищезазначених нормативно-правових актів має розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 № 1209-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 року», оскільки його зміст спрямований на підвищення ефективності профілактичної діяльності, стосується не лише основних проблеми організації профілактики правопорушень, але й визначає конкретні заходи щодо їх подолання.

На вирішення даних проблем також спрямовані нормативно-правові акти, які приймаються на місцях. Вони можуть набувати форму концепцій безпеки міст, наприклад рішення Київської міської ради від 10.07.2003 № 616/776 «Про затвердження Концепції безпеки міста Києва», планів заходів щодо профілактики окремих видів адміністративних правопорушень, наприклад наказ управління освіти і науки Кіровоградської облдержадміністрації від 03.09.2012 року №353 «Про затвердження Плану заходів управління освіти і науки облдержадміністрації щодо профілактики правопорушень серед дітей та учнівської молоді на період до 2015 року».

Основною характеристикою даних нормативно-правових актів є їх широкий спектр дії, спрямованість на реалізацію системи правових, організаційних, виховних заходів, які спрямовані на виявлення, усунення та нейтралізацію причин адміністративних правопорушень і умов їх вчинення, формування правомірної поведінки особи та забезпечення комплексного підходу до вирішення проблеми протидії адміністративним

правопорушенням.

Другий блок нормативно-правових актів характеризується спрямованістю на профілактику саме адміністративних правопорушень у сфері власності.

До таких нормативно-правових актів можна віднести Концепцію розвитку національної системи правової охорони інтелектуальної власності, затверджену розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 червня 2002 р. N 321-р, постанову Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1993 року № 615 «Про заходи щодо вдосконалення охорони об'єктів державної та інших форм власності», указ Президента України від 26 березня 2009 року N 191/2009 «Про додаткові заходи щодо посилення захисту права власності», Статут патрульно-постової служби міліції України, затверджений наказом МВС України від 28.07.1994 № 404 та ряд інших актів.

До даного блоку також входить цілий ряд нормативно-правових актів МВС України: наказ МВС України від 25.11.2003 № 1433 «Про організацію службової діяльності міліції охорони Державної служби охорони при МВС України», наказ МВС України від 25.11.2003 р. № 1432 «Про організацію службової діяльності спеціальних підрозділів міліції охорони «Титан», «Інструкція із здійснення підрозділами ДСО заходів майнової та особистої безпеки громадян із використанням технічних засобів охорони», затвердженої наказом МВС України від 25.11.2003 № 1429 та інші.

Важливим є той факт, що на місцевому рівні надзвичайно мало нормативно-правових актів, норми яких стосуються профілактики адміністративних правопорушень у сфері власності. Особливо гострою є необхідність формування правового забезпечення координації діяльності органів державної влади, зокрема органів внутрішніх справ, та органів місцевого самоврядування у вирішенні питань попередження правопорушень, які посягають на право власності.

Цікавою з цього приводу є пропозиція І.О. Личенко щодо необхідності розробки законодавчої основи функціонування координаційних рад з питань захисту права власності як консультативно-дорадчих органів при міському голові для координації діяльності органів місцевого самоврядування, органів внутрішніх справ, підприємств, установ та організацій, вироблення колективних рішень з питань правового захисту права власності та вжиття заходів з метою попередження правопорушень у цій сфері. До складу даних координаційних рад даним автором пропонується включити керівників виконавчих органів міської ради, які найбільш причетні до вирішення проблем захисту права власності, голів і члени постійних комісій міської ради, керівників місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності, представники громадських організацій, науковців [6, с. 211].

Нормативне закріплення правового статусу таких органів сприятиме взаємному інформуванню органів місцевого самоврядування та органів внутрішніх справ в процесі здійснення своїх функцій про причини та умови, що сприяють правопорушенням, які посягають на право власності, виявленню, аналізу та оцінці фактів, детермінуючих протиправну поведінку, осіб, чия поведінка свідчить про реальну можливість вчинення посягань на право власності, розробці проектів державних програм боротьби зі правопорушеннями, які посягають на право власності, пропозицій із питань їх загальної та індивідуальної профілактики, запобігання найбільш поширеним видам цих правопорушень [6, с. 212].

Необхідною умовою належного правового забезпечення профілактичної діяльності щодо адміністративних правопорушень у сфері власності є формування юридичних гарантій належного функціонування системи суб'єктів профілактичної діяльності.

Ці гарантії є спеціально встановленими законом засобами безпосереднього забезпечення правомірності поведінки суб'єктів суспільних відносин, їх прав і свобод [7, с. 416].

Ці гарантії можуть бути трьох видів: контрольно-наглядові, організаційно-процедурні та юрисдикційні [8, с. 91]. Зміст кожного з видів гарантій правового забезпечення профілактичної діяльності створює стійку систему (норм права, правозастосовної діяльності, індивідуальних юридичних актів), що дозволяють органам державної влади, місцевого самоврядування, їх посадовим особам, громадським організаціям та окремим громадянам здійснювати виявлення причин та умов вчинення адміністративних правопорушень, які посягають на право власності, забезпечувати усунення факторів, які детермінують протиправну діяльність особи щодо порушення правових можливостей володіти, користуватися та розпоряджатися майном, здійснювати попереджувальний вплив на осіб, схильних до протиправної поведінки, запобігання правопорушенням у цій сфері.

Таким чином, адміністративно-правове забезпечення профілактичної діяльності є інтегрованою системою засобів забезпечення захисту прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина у сфері власності від незаконних посягань, спрямованих на зниження рівня правопорушень, виявлення, вивчення, усунення умов, причин їх вчинення, координацію діяльності суб'єктів профілактики правопорушень, підвищення рівня правової культури громадян.

Висновки. На даний час назріла необхідність удосконалення системи правового забезпечення профілактичної діяльності. Існуюча модель профілактики адміністративних правопорушень в Україні потребує негайних змін. Ці зміни повинні стосуватися розробки єдиного нормативно-правового акту, зміст якого би стосувався профілактики адміністративних правопорушень, визначення чітких критеріїв оцінки ефективності діяльності суб'єктів профілактичної роботи, розширення сфери залучення громадськості, зокрема громадських формувань, до профілактики адміністративних правопорушень тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Словник української мови: у 11-ти т. (1970-1980) / ред. кол. І.К. Білодід та ін. — К.: Вид-во «Наукова думка» — Том 3. — 1972. — 743 с.
2. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Ред. кол.: Ю.С. Шемшученко та ін. — К., 1998. — Т. 2: Д-Й. — 1999. — 744 с.
3. Пучкова М.В. Обеспечение прав граждан органами управления союзной республики / М. В. Пучкова. [отв. ред. Б.М. Лазарев]. — М: Наука, 1987. — 140 с.
4. Ігонін Р.В. Поняття адміністративно-правового забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції / Р.В. Ігонін // Адвокат. — 2011. — № 1. — С. 36-40.
5. Мілашевич А.В. Проблеми профілактики адміністративних правопорушень на транспорті : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Мілашевич А.В. — Ірпінь, 2001. — 20 с.
6. Личенко І.О. Адміністративно-правовий захист права власності в Україні: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Личенко Ірина Олександрівна — Л., 2009. — 264 с.
7. Субочев В.В. Законные интересы / Субочев В.В. — М.: Норма, 2011. — 496 с.
8. Ієрусалімова І.О. Адміністративно-правове забезпечення прав і свобод людини та громадянина : [навч. посіб.] / Ієрусалімова І.О., Ієрусалімов І.О., Павлик П.М., Удовенко Ж.В. — К. : Знання, 2007. — 223 с.